

TIZIR TITANIUM & IRON AS
Naustbakken 1 (JE)
5770 Tyssedal

Oslo, 15. september 2022

Deres ref.:
Trine Bay

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/1629
2022.0406.miljodir

Saksbehandler:
Alexander Kristiansen

Rapport etter tilsyn 25. august - 26. august 2022

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos TIZIR TITANIUM & IRON AS (virksomhetsnummer: 872002812).

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten har gravet i forurenset grunn uten å varsle forurensningsmyndigheten
- Avvik 2: Virksomheten mangler rutiner for mottak og behandling av utvidede sikkerhetsdatablad
- Avvik 3: Virksomheten har levert avfall til deponering uten basiskarakterisering

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

TIZIR TITANIUM & IRON AS må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 7. november 2022.

Dere må gjennomføre vedtak

TIZIR TITANIUM & IRON AS må gjennomføre følgende vedtak og gi Miljødirektoratet skriftlig tilbakemelding innen gitt frist:

- Vedtak 1: Pålegg om opplysninger. Frist 7. november 2022

Dere må betale gebyr

TIZIR TITANIUM & IRON AS må betale et gebyr på 105 000 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Alexander Kristiansen. Merk svaret med saksnummer 2022/1629 og tilsynsnummer 2022.0406.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten har gravet i forurenset grunn uten å varsle forurensningsmyndigheten

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Tizir Titanium & Iron AS, punkt 5
Grunnforurensning og forurensete sedimenter vilkår om grunnforurensning og forurensete sedimenter

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet

Bedriften skal løpende holde oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet og forurensete sedimenter utenfor. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriften kapittel 2, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten gjennomførte i 2020 et gravearbeid inne på fabrikkområdet i nord, et område omtalt som "det gamle elveleiet". Arbeidene ble gjennomført for å få et bedre system for overvannshåndtering. Det ble tatt prøver av grunnen før tiltaket skulle startes. Det er referert til slike prøver i møtereferat fra prosjekteringsmøte for VA anlegg (møte 9, april 2020) og prøvene viste at det var enkelte prøver som viser masser i tilstandsklasse 3. Deltagere i prosjekteringsmøte var både fra virksomheten og fra konsulent. Virksomheten gjennomførte gravearbeidene og tok prøver av massene underveis. Enkelte av disse prøvene viste verdier opp

til tilstandsklasse 4, blant annet for sink og PAH.

Virksomheten opplyste at det var forventet at massene ikke var forurenset da det skulle være opprinnelige morenemassene i området og at det ikke har vært bygninger der tidligere.

Virksomheten viste under tilsynet frem en oppdatert prosedyre for prosjektgjennomføring som inneholder sjekkpunkt om forurenset grunn. Denne prosedyren er fra 2021. Virksomheten opplyste at de i 2020, da gravearbeidene ble gjennomført, også hadde en prosedyre, men mindre omfattende.

Virksomheten har ikke, med bakgrunn i prøveresultatene som viser forurensete masser i graveområdet, laget en tiltaksplan som er oversendt kommunen eller Miljødirektoratet. Virksomheten kunne under tilsynet ikke vise en oversikt som viser hvordan de forurensete massene som ble påtruffet under graving er disponert. Virksomheten opplyste at alt er disponert innenfor deres område og at de kan gjøre rede for hvor massene er disponert.

Avvik 2: Virksomheten mangler rutiner for mottak og behandling av utvidede sikkerhetsdatablad

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om systematisk helse, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, § 5 andre ledd nr. 1 og 7
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (Reach), artikkel 37 og 39

Beskrivelse av krav

Alle virksomheter som produserer, importerer, omsetter eller bruker kjemikalier i Norge plikter å ha et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (internkontroll).

Virksomheten skal sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelige, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten.

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Alle virksomheter som bruker farlige kjemikalier (stoffer og stoffblandinger) skal motta et sikkerhetsdatablad fra sin leverandør. Sikkerhetsdatabladet skal angi hvilke bruksområder det dekker, det vil si de bruksområdene som det er utarbeidet eksponeringsscenarioer for.

Eksponeringsscenarioet kan leveres om et vedlegg til sikkerhetsdatabladet (utvidet sikkerhetsdatablad), eller det kan flettes inn under punkter i sikkerhetsdatabladet. Virksomheter som mottar sikkerhetsdatablader, må forsikre seg om at deres bruk er dekket av sikkerhetsdatabladet de mottar og at de anvender egnede tiltak i tilstrekkelig grad for å kontrollere risikoer, slik det er formidlet i sikkerhetsdatabladet ("bruker stoffer på en sikker måte for helse og miljø, minst slik det er beskrevet i eksponeringsscenarioet/ene).

Dersom egen bruk av stoffet ikke er dekket av sikkerhetsdatabladet eller man ikke bruker det slik eksponeringsscenarioet beskriver for å redusere risikoen, må virksomheten gjøre tiltak for å sikre sikker bruk av stoffet.

Tiltak i anbefalt rekkefølge:

- tilpasse bruk slik at den samsvarer med vilkår i utvidet sikkerhetsdatablad
- kontakte leverandør å be om å inkludere sin bruk i sikkerhetsdatabladet
- substituere stoff/stoffblanding
- bytte leverandør (til en som har dekket bruken)
- melde Echa innen 6 måneder (downstream user report) og utarbeide egen kjemikaliesikkerhetsrapport. Unntak for kjemikaliesikkerhetsrapport dersom bruk er mindre enn ett tonn per år eller brukes til produkt- og prosessorientert forskning.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten bruker stoffer som de får sikkerhetsdatablader for. Under tilsynet opplyste virksomheten at de ikke har rutiner for å håndtere utvidede sikkerhetsdatablader slik at de:

- Sjekker at egen bruk er omfattet av sikkerhetsdatabladet, dvs at bruken er en av bruksområdene gitt i avsnitt 1.2
- Sikrer at egen bruk av stoffet/stoffblandingen er minst like sikker som det som er beskrevet i eksponeringsscenarioet
- Oppfyller bruksvilkårene senest ett år etter at virksomheten har mottatt sikkerhetsdatabladet.

Virksomheten kunne ikke redegjøre for hvor ansvaret for dette er plassert i organisasjonen og om de har kontrollert at bruksområdet er dekket av sikkerhetsdatabladene og at tilstrekkelige tiltak, i tråd med eksponeringsscenarioer/utvidede sikkerhetsdatablader, er innført i virksomheten.

Avvik 3: Virksomheten har levert avfall til deponering uten basiskarakterisering

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), § 9-11
- Forskrift om systematisk helse, miljø- og sikkerhetsarbeider i virksomheter, § 5 andre ledd nr. 7

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Avfall som deponeres skal basiskarakteriseres før det leveres til deponering. Jfr. avfallsforskriften §9-11 og vedlegg

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har i egenkontrollrapporten for 2021 rapportert at 291 tonn lett forurensete masser er levert til deponering. Under tilsynet opplyste virksomheten at dette er ildfast stein fra forreduksjonsovn.

Virksomheten opplyser at slikt avfall oppstår jevnlig (med et intervall på flere år) og har samme sammensetning fra gang til gang. Og at samme type avfall har vært levert til deponering tidligere

også.

Virksomheten kunne under tilsynet ikke vise til en basiskarakterisering for avfallet som ble levert i 2021 eller dokumentere at en basiskarakterisering var levert til deponi-eier.

Virksomheten har ikke tilstrekkelige rutiner i internkontrollen til å sikre at kravene til deponering i avfallsforskriften overholdes.

Vedtak 1: Pålegg om opplysninger

Miljødirektoratet pålegger TIZIR TITANIUM & IRON AS å sende oss følgende opplysninger innen 07. november 2022:

- Kortfattet orientering om hvordan massene som ble gravet opp i "det gamle elveleiet" ble håndtert for å hindre forurensning
- Kart som viser hvor alle massene er plassert, og spesielt hvor de forurensete massene er plassert.
- Informasjon om noe av massene ble levert eller disponert utenfor virksomhetens område.

Pålegget er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 49.

Miljødirektoratets vurdering

Virksomheten har gjennomført gravearbeider i 2020 i "det gamle elveleiet" uten at forurensningsmyndigheten er varslet og uten at det er levert tiltaksplan, ref avvik 1.

Virksomheten må gjøre rede for hvordan og hvor de forurensete massene fra gravearbeidet er disponert, inkludert å vise dette i kart.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på pålegg om opplysninger dersom dere mener at dere ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven § 14. En klage bør begrunnes og skal sendes Miljødirektoratet senest tre dager etter at dere mottok dette brevet. Klagen kan være skriftlig eller muntlig.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at TIZIR TITANIUM & IRON AS må betale et gebyr på 105 000 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 4 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 20. juni 2022 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet innen tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 og produktkontrollloven § 8. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av TIZIR TITANIUM & IRON AS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Alexander Kristiansen
- Ole Jakob Birkenes
- Ellen Svinndal (saksbehandler)

Fra TIZIR TITANIUM & IRON AS deltok

- Trine Bay

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende TIZIR TITANIUM & IRON AS ble kontrollert under tilsynet:

- TiZir Titanium & Iron, Ullensvang

Varer kontrollert

Følgende varer ble kontrollert under tilsynet:

- Zinc oxide enriched flue dust
- Slags, steelmaking
- Jern
- Titanslagg
- Råvarer

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Produsentansvar avfall

- Utslipp til vann
- Måleprogram
- Utslipp til luft
- Deponi
- Grunnforurensning og sediment
- Klimatilpasning

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Kjemikalie:

- Internkontroll
- REACH, registrering

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Måleprogram til sjø
- Måleprogram til luft
- Prosessbeskrivelse
- Kart over utslippspunkter
- Referat fra byggemøte om graving i forurenset grunn, måleresultater av prøver tatt før graving, måleresultater for prøver tatt under graving og kart som viser disponering av massene
- Utslippstall for 2022
- Reach rutine
- Rapport om infrastruktur i grunn
- Risikoanalyse
- Rapport om forreduksjon, utslipp til luft
- Rutine for prosjektgjennomføring

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Klimatilpasning

Tizir Titanium & Iron AS (TTI) har ved ulike anledninger inkludert faren for naturhendelser i sine risikovurderinger og også tatt hensyn til dette ved tiltak, som ekstra kapasitet til overvannshåndtering og ved vurdering av rasfare ved vurdering av aktivitet på bedriftsområdet.

Utslipp av Hg, PAH og diffuse utslipp

TTI har i 2021 overskredet tillatelsen for utslipp av kvikksølv til vann med ca. 300 gram. I 2022 er det også sett variable og til tider relativt høye konsentrasjoner i utslippet som i noen tilfeller kan være vanskelige å forklare. Det arbeides både med å kartlegge og å redusere kvikksølvinnholdet i råvarer samtidig som det gjøres en innsats for å kvalitetssikre analysene.

De siste årene har virksomheten arbeidet systematisk med å redusere PAH utslipp ved virksomheten med særlig fokus på å redusere utslipp i forbindelse med oppstart av for-reduksjonen. Her har omfattet både endrede prosedyrer, tett oppfølging av sentrale parametere som måles under oppkjøring, hyppig prøvetaking og analyse samt en evaluering av prosessen i etterkant. Arbeidet har medført en stor reduksjon av virksomhetens utslipp av PAH.

I 2020 leverte virksomheten en utredning av diffuse utslipp fra virksomheten hvor særlig mengde og kilder ble kartlagt ved et omfattende arbeid. I etterkant er det vurdert tiltak for å redusere utslippene og det er også planlagt en ny måleserie for å skaffe ytterligere data for enda bedre beslutningsstøtte.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen
seksjonsleder

Alexander Kristiansen
tilsynsleder

Kopi til:

- Ullensvang kommune
- Statsforvalteren i Vestland